နိဒါန် လိက်အသံရာဇ

◆ ပွဲလက်ထက်စ္ဂကရာဇ် ချလစ်မရနက်ကိုပထမ ကွိန်ချင်အော်လာန်ဂ် သရဲခိုဟ်မသုန်တ့ ဇက်လဝ်ဩြန်စ္ဂကရာဇ်ဂ့် ကလေင်လေဲဟွံမာန်တဲ့ နကိုအမိင်စ္ဂကရာဇ် ရပ်ချက်လဝ်ရ၊ နကိုကွေ့ဒက်ရပ်ချက်လဝ် ဟွံစေ့ဗဗွဲခရ်ဂ့် တ့ဟ်နသွေဲ့ ဗလးကို ကာလဂရင်ပ္တိ ဇရင်သွော်ဝ်ခရ် ကွတ်ထဝ်တေံဂ့် စ္ဂကရာဇ်ဂ့်ကလေင်ဗလးကိုရ၊ အေဗိုဒန့်တအ်ဏအ် လိက် အသံရာဇ ကတိုန့်မံက်ကျင်ရောင်။

လိက်အသံရာဇ ကျော်ကွိန်ချင်ဗွာ

◆ အခေါင်အဝိုဂ့်ပ္တိတ်ဏာမာန် လိက်အသံရာဇဂ့် လဂွံကိုပိုဒ်ဆိုက်ဥပဒေ-(၂၅) ဒုင်သဇိုင်ဗီအုပ်ခုပ် ဒက်စန်လဝ် ပွဲကိုသွံ် ခရေတ်-၁၉၄၇ တေံ အပ်ကိုဇရင် ဂဥပ်ကွတ်ထဝ်တဲ့ လဂွံ ကိုသွော်ဝ်ဥပဒေပိုဒ်ဆိုက် ၂၉၆ ဒုင်သဇိုင်ဗီဒက်စန်လဝ် ပွဲသွံ် ခရေတ်-၂၀၁၈ သွံ် အပ်ပြာပ်လဝ်ကို ဇရပ်ဂဥပ်သွော်ဝ်ခရ် ကွတ်ထဝ်ဂကောံကွိန်ချင်ရ၊ ဇရင်ဂဥပ်ကွတ်ထဝ်သွော်ဝ်ခရ် ဂကောံကွိန်ချင်ဂ့် တ့ဟ်နသွေဲ့ဂရင်ပ္တိ ကိုအမိင်လိက် အသံရာဇ သွတ်ရထဒုံင်ဏောင်။

လိက်အသံရာဇ ဂကူနာနာသာဂမျိုင်

◆ (၁) အမိင်လိက်အသံရာဇ ပ္တိုန့်ပွဲပ်ဂတမုက် (Write of Habeas Corpus)

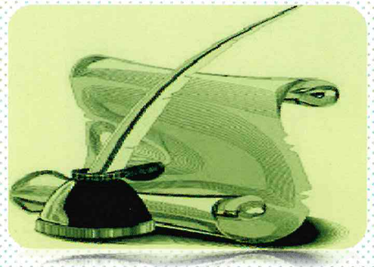
(၂) အမိင်လိက်အသံရာဇ ကိုအဝိုဲ (Writ of Mandamus)

(၃) အမိင်လိက်အသံရာဇ ကိုတာန္ဒါ (Writ of Prohibition)

(၄) အမိင်လိက်အသံရာဇ ကိုညးပိုင်ပြီအဝိုဲ (Write of Quo Warranto)

(၅) အမိင်လိက်အသံရာဇ ကော်ဂဗုတ် (Writ of Certiorari)

ပိုဒ်ဆိုက် = ပုဒ်မ။ အဝိုဲ = အာဏာ။

လိက်အသံရာဇ မူဟိုတ်ကိုလဝ်အခေါင်ဂရင်ပ္တိရော

◆ ဟိုတ်တင်ရင်တ့ျင်ကွောန် မ့ျုကိုစီရေင် ပရေင် ညံင်ရသဘ်စီရေင်ဓရ် (Quasi Judicial Function) အခေါင်အဝိုမ့ျုပွဲသွော်ဝ်ဥပဒေ ကောန်ချင်မွဲတ့ လုက်စုက် ဂိဓဇောတ် ဟောမ်ဖြမ်အာ ယဝ်ဒ့် တ့ဟ်နသွေဲ့ဂံန့်ကိုဓရ် ဂွံသ့ဟ်ညီသာ နကိုဓရ်ဂဥပ်ကွတ်ထဝ်ဂကော် ကွိန်ချင်ဂ့် သွက်ဂွံပကင်ရင်ထိင်ဒဝ်ကိုမာန်ရ။

အခိင်အခါလိုဲ ပ္တိတ်အမိင် လိက်အသံရာဇမာန်ရော

◆ (၁) ပွမကွောန်သွ ဓက်လောန်အာ နကလိဂွံအခေါင်အာဏာ။

(၂) ပွမကွောန် ဟွံမွဲကိုဲ အခေါင်အာဏာ။

(၃) နကိုအခေါင်အာဏာသွက်ဂွံရင်တ့ျင်ကွောန်နွံဂ့် ဟွံရင်တ့ျင်။

(၄) အမိင်မွဲသ်ဂ့်ဆအယံမာတ် ရံင်ကေတ်လ္ဟူကျဂ်တဲ့ လဂွံကို သွော်ဝ်ဥပဒေ ပွမယောင်ယာဗ္ဒေတ်မှာအာ။

(၅) နဲဥပဒေဂွံသ့ဟ်နိကိုသဘာဝဓရ်ဂမျိုင် (Rules of Natural Justice) ကော် ဒစိုဒစးဗ္ဒေတ်တံဒ့ဲင် ဒ့်တမ် ယဝ်ရ။

ဟိုတ်ဒန့်မွဲကတိုန့်မံက်ကျင်မွး နကိုအမိင်လိက် အသံရာဇဂမျိုင် ပ္တိတ်ကိုမာန်ဏောင်။

အမိင်လိက်အသံရာဇဂ့် နဲလိုဂွံဒးဂရင်ပ္တိရော

◆ အတိုင်သွော်ဝ်ဓရ်ဂဥပ်ကွတ်ထဝ် နူဂကော်ကွိန်ချင် ပ္တိတ်ကြားလဝ် ဆေင်စပ်ကို ပွမဂရင်ပ္တိ အမိင်လိက် အသံရာဇဂ့် ဗွဲမဗဗွဲညီကို သွော်ဝ်ဥပဒေဂမျိုင် သွးပျုပ်ပ္တိန်ဂရင်ပ္တိလဝ်ရောင်။

လိက်အသံရာဇ = စာရွန်တော်။

ဂဥပ်ကွတ်ထဝ် = လွတ်တော်ချုပ်။ ဌာနအလုိအသီ = အစိုးရဌာန။

(၁) ညးလုက်စုက် ဂိဂတာန်ရိင်ကတင်ဂ့် သွးဂရင်ပ္တိဂဗုတ် ဂဥပ်ကွတ်ထဝ် ဂကော်ကွိန်ချင်ရောင်။

(၂) ယွ်ညးဂရင်ပ္တိ ညးဒးဒုင်ဂရင်ပ္တိ ဒ့်သ်ဂ့်ဟွံသေင် ဂကော်ဟော်သ်ဂ့်ဟွံသေင် ယွ်ဌာနအလုိအသီ သွးစုတ်လဝ်ရောင်။

(၃) ပရူပရာဂရင်ပ္တိ ကျော်ဒးရးသာရုပ်ဂ့် သွးဓမံက်ဂကူလိက်လိက်အသံရာဇရောင်။

(၄) ညးဂရင်ပ္တိဂ့် သွတ်ညီကိုသွော်ဝ်ဥပဒေအခေါင်ဇ ကုကလိဂွံထေက်မတွံဂး အခေါင်သက်သာသ်ဂ့်ဟွံသေင် ဒန့်ရဇကုဒးဒုင်ဂိဓဇောတ် ပွမ္ဒးလေင်တအ်ဂ့် ညံင်ဂွံစေ့ကိတ် ဗွဲမဦုက်ပေင် ဒးချူဓမံက်ပျုးလဝ်ရောင်။

(၅) ကရော်လိက်ဂရင်ပ္တိ လိက်ဆလဝ်တအ်ဂ့်လေဝ် ဒးချူလဝ်ကိုရောင်။

ပွမယိုက်ဂ့ငအခေါန်တဆိပ်လိက်ရင်

◆ (၁) လိက်ဂရင်ပ္တိ နူအပွဲဂုက်ဂ့် အခေါန်ရင်ဟွံဒးကိုရ။

(၂) ဇ္ဂာပ်လိက်ဂရင်ပ္တိ လိက်အသံရာဇဂ့် သွးကိုအခေါန်ရင်ဩြန် (၅၀၀) ဒကေဝ်ဏောင်။

(၃) အကွက်လိက်အသံရာဇဂ့် အခေါန်လိက်ယိုသစ္စာတဆိပ်ဂျိုပ် (၁၅၀) ဒကေဝ်ဒးကိုရောင်။

(၄) သွက်ဂွံကော်ကို ကုညးဂရင်ပ္တိလဝ်ဂ့် မ့ျိတ်မွဲတ့တော့ဒးကို အခေါန်ရင် (၄၀၀) ဒကေဝ်ဏောင်။

(၅) ဒ့်ဒုတ်ဂဗုတ်မွး အရာမဆေင်စပ်ကို ဒုတ်ဂဗုတ်တ့ဟ်တ့ဟ်သ် ယဝ်ဂရင်ပ္တိ (လိက်အသံရာဇ) ဒ့်ဂဗုတ် ဒုတ်အဓမ္မမွး (လိက်အသံ ရာဇ)ပွမဂရင်ပ္တိလဝ် ဒုတ်ဂဗုတ်အဓမ္မဂ့် သွးဂရင်ပ္တိလဝ်ကိုဏောင်။

ဒုတ်အဓမ္မ = တရားမမှု။ လိက်အသံရာဇ = စာရွန်တော်။

ဂုက် = အချုပ်ထောင်။ ဂဗုတ် = အမှု။ ပျုး = ပြထားသည်။

ကာလ ဂရင်ပြီးမှ အကွက်သွားသွတိ

- တင်တာအ်ဏာအ်ဂှ်လေဝ် သွးဦုက်ပေင်ဏောင်၊ ယဝ်ရ ဟွံဦုက်ပေင်မွး လိက်ဂရင်ပြီ လိက်အသံရာဇဂှ် ဟွံဒုင်တဲမွး ဒးဒုင်ကယျာန်စာန်စး မာန်ဒုံင်ဏောင်။
  - (၁) လိက်ဂရင်ပြီမွဲဟာန်ကျော် လိက်တွးဆဲသွးစုတ်လဝ် ကိုဏောင်။
  - (၂) တင်ထွးဟိုတ် ဒးဂရင်ပြီလိက်အသံရာဇဂှ် ဦုက်ဦုက် ပေင်ပေင်သိုပြကိုဟ်တွးလိက်ဆဂှ်သွးဓမံက်ပျးလဝ် ရောင်။
  - (၃) တင်ဟိုဂးလဝ်တဲကျင်ဂမျိုင် ဒဒုံဘုံပြဒုံင်ဂှ် တင်ဒုင် ကတိပါင် ဒးစုတ်လဝ်ကိုဏောင်။
  - (၄) ကရော်လိက်ဂရင်ပြီလဝ်မွဲစွံ ဧ့ဲလုက်စုက်ဗဗတ် အသံဒးဂိဓဏောတ် တင်သွါတ်သွာတ်ဂမျိုင် ကျော် လိက်စွတ်သမြီ လိက်မိတ္တျပ် တွဟ်နွံပွိုက်ဂမျိုင် သွးနွံတ် ဦုက်က်ပေင်ငရောင်။

MyJustice

Funded by: European Union

Implemented by: BRITISH COUNCIL

- တင်ဓမံက်ထွးပျးလဝ် တင်နင်မမိုက်ကိုမွဲမွဲ အကွက်ဟွံ ဦုက်ပေင်ဂှ်ရ လိက်မှဂရင်ပြီလဝ် လိက်အသံရာဇဂရင် ပြီလဝ် နွံတ်ဗွဲမဦုင်ဂွင်ဏောင်၊ ဟိုတ်နှိသာ်ဂှ်ရ ဒးသွတိ ချိုတ်ချိုတ်ပြိုတ်ပြိုတ်ဂှ် ကိစွန်ဒွော်တ်ဒုံင်ဏောင်။

ပွမဖျော်တင်သွါတ်သွာက်ဂွံမိုင်လဝ်ဂဗုတ် လိက်အသံရာဇဂမျိုင်

- ပွမဂွံမိုင်စီစွတ်ဗွဲကိုပ်ကွာ ကျော် ပွမဖျော်တင်သွါတ်သွာတ် ဂွံမိုင်တဲအိုတ် မတွံဂး နွံတ်ကဆဲင် စါကဆဲင်ရောင်။

လိက်မိတ္တျပ် = မိတ္တျ။ တင်သွါတ်သွာတ် = ဆုံးဖြတ်ချက်။ ပြကိုဟ် = ကျမ်းစာ။ လိက်ဆ = ကျမ်းကျိန်စာ။

  - (၁) ပွမဂရင်ပြီ လိက်အသံရာဇ နွံတ်ချိုက်ပေင် ညးဒွော် ဂဗုတ် ဂျုပ်ကွတ်ထဝ် ဂကော်ကွိန်ချင်တွီလုပ်ပိတ္ နူဗော်ပရေင်သွါတ်သွာတ် ဂွံမိုင်ကိုပ်ကွာဂှ် ကော်နင်ကုညး ဂရင်ပြီ ဂွံမိုင်ရောင်။
  - (၂) လိက်ဂရင်ပြီဂှ် ဒုင်တဲဟာ ဟွံဒုင်တဲဟာ သွးဖျော်အမိင်ရောင်။
  - (၃) နူဗော်ပရေင်သွါတ်သွာတ် ဂွံမိုင်လဝ်ကိုပ်ကွာဂှ် ယဝ်ရဒုင်ကေတ်တဲမွး ဒးကလေင်ကော် ကုညးဒးဒုင် ဂရင်ပြီရ။
  - (၄) ညးဒးဒုင်ဂရင်ပြီဂှ် ကုလိက်အမိင်အသံရာဇဂှ် မူဟိုတ် ဒဒှ်ရပြိတ်ကိုဟွံထေက် လိက်ဒုင်စီရေင် ကလေင်လ ဓမံက်ထွးလဝ် ဗွဲမသောင်ကွး ကျော်လိက်ဒုင်စီရင် ဂတးဂတန် ဒးပြိန်ပျပ် ပြကိုဟ် လိက်တွးဆဲရောင်။ (လိက်တွးလိက်ထွးဟိုတ်ဂမျိုင် ဂပ်ဝ်နွံပွိုက်တအ်ဂှ် သွက်ဂွံ ပြိန်ပျပ် မွဲဗရုဓဝ်ဂှ်လေဝ်ဂပ်ဝ်နွံပွိုက်ရ)။

  - (၅) ညးဂရင်ပြီဂှ် ပြိန်လိက် ပြကိုဟ်တွးဆ သွက်ဂွံခွေဝ် မာန်ဒုံင်ဏောင်။
  - (၆) ကာလချိုက်ပေင်ကို အလုံတင်တအ်ဂှ်တဲ ဂျုပ်ညး ဒွော်ဂဗုတ် ဂကော်ကွိန်ချင် နဒန်သဘာပတိ တွီလုပ်ဒုံင် ပွဲမော် ပရေင်သွါတ်သွာတ် ဂွံမိုင်တီ ကေတ်တဲ ဒှ်အိုတ်ဂှ် ညးဂရင်ပြီလဝ် ညးဒးဒုင် ဂရင်ပြီလဝ်တအ်ဂှ် သီညးစါလွှာ် ဂွံမိုင်ကေတ် စီစွတ်တဲ့ ဒးဖျော်အမိင်ရ။

ဗွဲတွေင်ဒးသွလဝ်သတိ တင်စါတင်

- အမိင်လိက်အသံရာဇ ညးမကော်ဂဗုတ်ကျော်အမိင် အသံရာဇ တအ်ဂှ် ဟိုတ်သွက်ဒးပြိန် လိက်ဂရင်ပြီ ပပ်ံနူတွဲမံက်ကျင် ပြိုင်အပွဲ့ စါသွံ၊ တွဟ်နသွက်ဂွံပြိုန်ပျပ် လိက်ဂရင်ပြီ ဂပ်ဝ်နွံပွိုက်ရ။
- သွူအမိင်ဖျော်စွတ်ဂရင်ပြီလဝ် လိက်အသံရာဇဂှ်ပွမဒုင် ပယီ ပွမ ပဒွေဝ်ပဒွေတ် သွက်ခေါင်ဂွံပြိုန်ဟွံမွဲရ။

ဣတအ်လေဝ်ဂွံတီဗွဲလစေ့်ပွိုက်ဖွော်ဒုံင်ဏောင်

- တွဂဗုတ်ဂမျိုင် ပရေင်ညံင်ဂွိုအ် ဂိဓဏောတ် ဗွဲလစေ့်သွက်ဂွံ တီကွိုဟ် တင်သွဗဓာန်လဝ်ဂမျိုင် ဂပ်ဝ်ဒးကွိုဟ်လဝ် ဏောင်၊ တွဟ်နသျော်တီကွိုဟ် သျောဝ်ဥပဒေစါတင်ဏအ် ဒးလွှတ်လဝ် ဂပ်ဝ် ပါဟွံဗွးရ။
  - (၁) ၂၀၁၄ သွံ၊ အမိင်လိက်အသံရာဇ ပွမဂရင်ပြီလဝ် ဆေင်စပ် ကို သျောဝ်ဥပဒေ (၂၀၁၄)သွံ၊ စွတ်ဥပဒေ (၂၄) ကွတ်ထဝ် ကွိန်ချင်။
  - (၂) ပွမဂရင်ပြီအမိင် လိက်အသံရာဇဂမျိုင် ဆေင်စပ်ကို နဲဥပဒေ ဂမျိုင်။

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

သီလ သမာဓိ ပညာ

မွန်ဘာသာစကား

ပရူသျော်တီ ခိုဟ်လိက်အသံရာဇ

www.unionsupremecourt.gov.mm